

Cabbarov Ayətulla Suvahil oğlu,
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru,
Bakı Biznes Universiteti,
Ünvan: H.Zərdabi 88a küç., AZ1122, Bakı, Azərbaycan,
E-mail: ayatulla.cabbarov@gmail.com;
Adilli Abdullah Nazim oğlu,
doktorant,
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)
Ünvan: İstiqlaliyyət küç. 6, AZ1001, Bakı, Azərbaycan
E-mail: adilli2018a@gmail.com
© Cabbarov A.S., Adilli A.N., 2020

UOT - 657.631

DAXİLİ AUDİT FƏALİYYƏTİNDƏ SƏMƏRƏLİLİK GÖSTƏRİCİLƏRİNİN ÖLÇÜLMƏSİ

X Ü L A S Ə

Tədqiqatın məqsədi - bu məqalənin məqsədi daxili audit fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün ən mühüm metodikanı təqdim etmək, KPI haqqında zəruri bilikləri və Universitet müəlliminin elmi və pedaqoji fəaliyyətinin KPI tətbiq etməklə qiymətləndirilməsi üçün praktik nümunələri təqdim etməkdir. Daxili audit, səhmdarlar qarşısında şirkətin risklərinin idarə edilməsinə, daxili nəzarətə, idarəetmə prosesləri üzrə hesabat verməyə və bütövlükdə şirkətin biznes dəyərinin yüksəldilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Tədqiqatın metodologiyası – araşdırılan problemə sistemli və kompleks yanaşma, habelə müasir dövrdə təhsil müəssisələrində fəaliyyət göstəricilərinin müqayisəli təhlili, ümumiləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı metodlardan ibarətdir.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti. Daxili auditin səmərəliliyi, öz funksiyaları üzrə fəaliyyətini nümayiş etdirmək üçün hazırlanmış bəzi əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri (KPI) ilə qiymətləndirir. Əvvəlcədən təyin edilmiş uzunmüddətli hədəfləri ifadə edən bu göstəricilər, şirkətlərin fəaliyyətlərində nə qədər uğurlu olduqlarını qiymətləndirmək və fəaliyyət səmərəliliyini yüksəltmək üçün istifadə etdikləri maliyyə və qeyri-maliyyə göstəricilərindən ibarətdir. Beynəlxalq bazarlarda uğur əldə edən şirkətlərin təcrübəsinin öyrənilməsi onu deməyə əsas verir ki, şirkətin fəaliyyət səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə ediləcək göstəricilərin (KPI) düzgün seçilməsi böyük əhəmiyyətə malikdir.

Tədqiqatın nəticələri - Əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri müəssisələrin işlərində nə qədər müvəffəq olduqlarını sübut etməyə kömək edir. Fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsi rəhbərlik tərəfindən rahat şəkildə izlənilə bilər. Və beləliklə fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsi vasitəsilə müəssisələr öz resurslarından daha səmərəli istifadə etməklə daha yüksək mənfəət əldə edir.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi - Bütövlükdə global rəqabətin indiki şəraitində prosesin təşkili müştəri yönümlülüynü və zəruri rahatlığı tələb edir. Bu isə öz növbəsində sistemin səmərəliliyi və ya fəaliyyət səviyyəsini ölçmək üçün KPI-rı zəruri edir. Təhsil müəssisələrində fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsi meyarları tətbiq edilmişdir. Bu meyarların tətbiqi, pedaqoji heyətin fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsinə və son olaraq təhsildə keyfiyyətin yüksəldilməsinə münbit şərait yaradacaqdır.

Açar sözlər — daxili audit, əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri (KPI-key performance indicator), daxili audit fəaliyyətinin səmərəliliyi, Balansladırılmış kart (BSC-balanced scorecard).

GİRİŞ

Hazırda bir çox nüfuzlu şirkətlər əsaslandırılmamış əsas fəaliyyət göstəricilərini tətbiq edir, bir çoxları isə bu göstəriciləri (KPI) səhv adlandırırlar. Digər tərəfdən istənilən göstəricini əsas fəaliyyət göstəricisi (KPI) hesab etmək səhv yanaşmadır. Məqalədə KPI, onun yaranması və inkişaf mərhələləri, elmi-nəzəri baxışlar, xüsusiyyətləri və növləri haqqında məlumat veriləcək. KPI-ların yeddi xüsusiyyətlərindən bəhs edəcəyik. Neçə fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri var və onların hər birinin neçə növü olduğu barədə danışacağıq. Eyni zamanda bu göstəricilərin hər zaman istifadə edilməsindən bəhs edəcəyik.

Beynəlxalq daxili audit standartlarında daxili audit “şirkətlərin əməliyyatlarını inkişaf etdirmək və əlavə dəyər formalaşdırmaq üçün formalaşan müstəqil və obyektiv təminat və məsləhət fəaliyyəti” kimi müəyyən edilir.

Daxili Auditin Peşəkar Tətbiqi Standartlarının lüğətində "əlavə dəyər"-ə belə tərif verilib: "Dəyər təşkilati məqsədə çatmaq, əməliyyatın yaxşılaşdırılması və riskini azaltmaq imkanlarını artırmaqla təmin edilir" [9]. Bu vəziyyətdə auditorlar əlavə etdikləri dəyəri ölçən bəzi əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəricilərini (KPI) təyin etməlidirlər. Audit Komitəsi daxili audit tərəfindən təqdim olunan audit hesabatlarının və digər xidmətlərin keyfiyyəti və səmərəliliyi barədə müntəzəm rəylərin verilməsində iştirak etməlidir. Daxili audit funksiyasının fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsi vacibdir. Buna görə şəbə daxili auditin rəhbərliyə, idarə heyətinə və təşkilata dəyərini nümayiş etdirmək üçün fəaliyyət səmərəliliyi göstəricilərini diqqətlə hazırlamalı və onlardan düzgün istifadə etməlidir.

Daxili audit fəaliyyətinin ölçülməsi

Əsas fəaliyyətin göstəricilər üzrə qiymətləndirilməsi daxili audit funksiyasının səmərəliliyini və operativliyini artırmaq üçün zəruridir. Bu baxımdan Audit Komitəsi daxili auditin funksiyalarının icrasında istifadə olunan qiymətləndirmə göstəricilərini təsdiqləməlidir.

Audit Komitəsi daxili auditin nəticələrini daxili auditin rəhbəri tərəfindən daxili audit strategiyasının həyata keçirilməsi və iş planının tamamlanması barədə ildə bir dəfədən az olmamaqla hazırlanan hesabat əsasında nəzərdən keçirməlidir.

Audit Komitəsi tərəfindən razılaşdırılmış hesabatın məzmunu aşağıdakı kimi ola bilər:

- Daxili audit fəaliyyətinə və təsdiq edilmiş planlara alternativ yanaşma əsasında münasibət bildirmək;
 - Daxili audit strategiyasının həyata keçirilməsi və iş planının tamamlanması barədə hesabat;
 - Dövr ərzində vacib məqamları və çətinlikləri müzakirə etmək;
 - Daxili auditin müəssisənin risklərinin idarə edilməsinə və fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasına verdiyi töhfə barədə hesabat;
 - Daxili audit funksiyası ilə əlaqədar diqqət tələb edə biləcək məsələləri müəyyənləşdirmək.
- Eyni zamanda daxili audit işinin keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün xarici auditorlar tərəfindən aparılan təhlillər də vacibdir. Xarici keyfiyyət təminatı həmçinin daxili auditin keyfiyyətini qiymətləndirməklə yanaşı xarici yoxlamaya bağlılığını nümayiş etdirməsində də

Audit 3 (2020), Cild 29, səh. 19-26.
Audit 3 (2020), Vol. 29, pp. 19-26.

vacib bir vasitəsidir. Xarici audit daxili audit strategiyasının formalaşmasına və təkmilləşməsinə öz töhfəsini verir və onun keyfiyyətinə zəmanət verir. Xarici təhlil müəssisənin daxili auditdən istifadəsini, daxili audit bölməsinin səmərəliliyinin qiymətləndirməsini və proses və nəticələrin yaxşılaşdırılma biləcəyi sahələri müəyyən etməli və daxili auditin analoji təşkilatlarla müqayisədə qiymətləndirilməsini də əhatə edə bilər. Bu cür təhlil daxili audit fəaliyyətinin bütün aspektini əhatə etməli və azı beş ildən bir aparılmalıdır. Xarici audit tərəfindən daxili auditin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi əsasən aşağıdakı istiqamətləri əhatə etməlidir:

- Daxili audit nizamnaməsinin müəssisənin ehtiyaclarına uyğunluğu və adekvatlığı;
- Daxili audit nizamnaməsinin tələblərinə uyğunluq;
- Daxili audit funksiyasının gücü və bacarığı;
- Planlaşdırma proseslərinin səmərəliliyi və təsiri;
- Auditin vaxtı, keyfiyyəti, xərcləri və faydaları;
- Hesabat tərtibinin səmərəliliyi və təsiri;
- Müəyyən edilmiş peşəkar və ya digər standartlara və daxili audit təlimatlarına uyğunluq;
- Aparıcı təcrübələrin müəyyənləşdirilməsi və hesabatı [10].

Əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri (KPI)

Ümumiyyətlə fəaliyyət səmərəliliyin ölçülməsinin 4 növü var [7]:

1. Əsas nəticə göstəriciləri (KRI) – şirkətin necə fəaliyyət göstərdiyi haqqında ümumi məlumat verir. Daha dəqiq desək keçmiş fəaliyyət haqqında məlumat verir.

2. Nəticə göstəriciləri (RI) şirkətin mövcud vəziyyətini ifadə edir və nailiyyət əldə etmək üçün rəhbərliyə nə etmək lazım olduğunu və kollektivə necə təsir etmək lazım olduğunu göstərir.

3. Əsas hədəf göstəriciləri (PI) rəhbərliyə hansı komandalарın necə işlədiyini bildirir.

4. Əsas səmərəlilik göstəriciləri (KPI) rəhbərliyə təşkilatın ideal müvəffəqiyyət əldə edilməsində əsas hədəf meyarlarını göstərir.

Əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri (KPI), təşkilatın fəaliyyətinin ən kritik və ya cari və gələcək uğurları baxımından diqqət mərkəzində olan göstəricilərdir. İstifadə olunan əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri (KPI) müəssisənin daxili audit strategiyası və iş planına uyğun olmalıdır. Hər bir şirkətin özünəməxsus fəaliyyət xüsusiyyətləri olduğundan, hər bir şirkət digər şirkətlərin fəaliyyətinin rəsmi və ya qeyri-rəsmi göstəricilərindən faydalana bilər. Belə ki, fərqli şirkətlərdə KPI-lər müəssisənin daxili audit strategiyasından və daxili auditin məqsəd və vəzifələrindən, həyata keçirdiyi funksiyalardan asılı olaraq dəyişəcəkdir. Bütövlükdə qəbul olunan KPI-lər həm xarici, həm də daxili auditin göstərdiyi digər xidmətlərin vaxt, dəyər və keyfiyyətinin ölçməsinə təmin etməlidir.

Fikrimizcə daxili auditin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin səmərəlilik göstəriciləri (KPI-lar) aşağıdakı meyarlara əsaslanmalıdır:

- daxili auditin vaxtı və dəyəri daxili auditin məqsədlərinə və ya faydalarına uyğun olması;
- daxili audit tərəfindən verilən tövsiyələrin qəbul edilməsi;
- təminat icmallarının, məsləhət xidmətlərinin və audit dəstəyi fəaliyyətlərinin keyfiyyəti, o cümlədən maraqlı tərəflərin məmnunluğu;

Audit 3 (2020), Cild 29, səh. 19-26.
Audit 3 (2020), Vol. 29, pp. 19-26.

- təsdiq edilmiş proqramın çatdırılmasında irəliləyişin olması;
- daxili audit işçilərinin ixtisası və peşəkar inkişafı;
- daxili audit işçilərinin məmnuniyyəti;
- daxili audit funksiyası tərəfindən edilən ümumi töhfə.

Daxili audit fəaliyyətinin səmərəliliyinin və ya təqdim olunan fərdi hesabatlar tərəfindən “əlavə edilən dəyərlərin” ölçülə bilməsi və bütövlükdə daxili auditin həyata keçirdiyi funksiyasının özü əsasən maraqlı tərəflərin fikirlərini öyrənməklə ən yaxşı şəkildə ölçülür. Daxili auditin fəaliyyət səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi meyarlarını iki kateqoriyaya bölmək olar:

1. Daxili audit şöbəsinin fəaliyyətinə tətbiq edilən KPI-lar;
2. Şirkətin daxili audit şöbəsinin təklif və tövsiyələrinə verdiyi reaksiyalara tətbiq edilən KPI-lar.

KPI-ların yeddi (7) xarakteristikaları

David Parmenter (Key Performance Indicators – 2015) tərəfindən 3000 iştirakçılarla aparılmış müzakirə və geniş təhlillər nəticəsində müəyyən etdiyi KPI-ların aşağıdakı 7 xüsusiyyəti var [7]:

Qeyri-maliyyə göstəriciləri təyin edilməsi: Bir ölçüyə bir dollar işarəsi qoyanda sən artıq onu nəticə göstəricisinə çevirə bilərsən (məsələn, gündəlik satışlar fəaliyyətin nəticəsidir ki, bu satışlar həyata keçirildikdə baş verir). Qeyri-maliyyə KPI-ları isə bəzən birbaşa deyil, dolayı yolla fəaliyyətin səmərəliliyinə təsir edir. Məsələn qeyri-maliyyə KPI gəlirli biznesin əsas hissəsini təşkil edən əsas müştərilərlə qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı üçün keçirilən görüşlərin sayı ola bilər.

Vaxtında ölçülməsi: KPI-lərin bəziləri üçün 24/7, gündəlik, bəlkə də həftəlik olaraq izlənilməlidir. Aylıq fəaliyyət səmərəliliyi göstəricilərinə nəzarət edildikdə fəaliyyət səmərəliliyi inkişaf edəcək, bəzən nəzarət etməsi rahat və yolunda olan bir işin sənin biznesinin əsası olmadığı kimi, bəzən də aylıq, rüblük və illik ölçmələr də KPI olmaya bilər.

Direktorun daim nəzarət edə bilməsi: Bütün KPI-lar fərqlənirlər; Onlar müvafiq həyata gündəlik çağırışlar səbəbiylə baş direktorun daim diqqətində olurlar.

Sadə olması: KPI sizə hansı tədbir görülməli olduğunu izah etməlidir.

Komanda əsaslı işlənilməsi: KPI təşkilatda bir komandanı idarə edə biləcək qədər dərinidir. Başqa sözlə, CEO kimisə çağıraraq “Niyə?” deyə soruşa bilər. Kapitalın geri qayıtması heç bir zaman KPI olmayıb, çünki bu bir menecerin fəaliyyəti ilə bağlı deyil - bu müxtəlif menecerlər tabeliyində olan bir çox fəaliyyətin nəticəsidir.

Əhəmiyyətli təsir edə bilməsi: KPI bir və ya bir neçə ən vacib uğur amillərindən və birdən çox BSC-dən asılıdır. Başqa sözlə, CEO, rəhbərlik və işçilər KPI-a diqqət etdikdə, təşkilat bir çox istiqamətdə nailiyyət əldə edir.

Şəffaf ölçülməsi: KPI tətbiq edilməmişdən əvvəl fəaliyyət səmərəliliyinin göstəricilərinin testləşdirilməsinə ehtiyac vardı ki, buda xoşagəlməz davranış nəticələrinə gətirib çıxarırdı. Belə çox nümunələr vardırki, fəaliyyət səmərəliliyi göstəricilərin funksional olmayan davranışlara aparır.

Cədvəl 1.

KPI-ların xüsusiyyətləri

Qeyri-maliyyə	Qeyri-maliyyə ölçüləri
Vaxtında	Mütəmadi ölçülən
Baş direktora fokuslanmış	Baş direktor və köməkçi idarəetmə tərəfindən idarə edilən
Sadə	Bütün işçilər tərəfindən tələb edilən doğru hərəkətləri başa düşülməsi və ölçülməsi
Komanda əsaslı	Birlikdə səmimi işləyən komanda ilə bağlanmaq məsuliyyəti
Əhəmiyyətli təsir	Şirkətin gələcəyində əsas təsir
Şəffaf ölçülməsi	KPI-lar hərəkəti qiymətləndirməyə təkan verir

Daxili audit əməliyyatları

1. Şirkət şöbələrinin fəaliyyətlərinin səmərəliliyini ölçmək üçün daxili auditorların istifadə edə bildiyi çoxsaylı KPI-lar vardır. Bu ölçülərin bəziləri kəmiyyətə və asanlıqla ölçülür, bəziləri isə subyektivdir və təyin etmək daha çətindir. Bir çox KPI, daxili auditin təşkilatı əla-və etdiyi dəyəri sənədləşdirmək üçün audit komitəsinə, baş maliyyə direktoru (CFO) və baş direktor ilə əlaqələndirilə bilər.

2. Daxili auditin təklif və tövsiyələrinə reaksiyalar. Daxili auditorlar işlərində bir-biri-nə köməkçi və peşəkar olmalıdırlar ki, şirkətdə yaxşı hörmət qazansınlar. Auditorlar şirkətdə digərlərinin onları görmələri üçün bir neçə KPI-lardan istifadə edə bilərlər. Daxili audit xid-mətlərinin məmnuniyyət səviyyəsini ölçmək üçün xidmətin sonunda mövcud müştəri məmnu-niyyəti araşdırılır. Belə sorğular əksər hallarda onlayn aparılır, onlayn aparılması mümkün ol-mayan sorğular isə görüşülərək aparılır. Bu cür audit araşdırmalarında əsas problemlərə aşağı-dakılar daxildir:

- daxili auditorların nəzərdən keçirdiyi sahəni başa düşməsi;
- aparılmış təhlilin keyfiyyəti;
- tövsiyələrin faydalılığı;
- prosesin səmərəliliyi;
- idarəetmə ilə əməkdaşlıq səviyyəsi;
- rəhbərliyə verilən hesabatın ümumi dəyəri.

Aşağıdakı siyahıda daxili audit şöbəsinin istifadə edə biləcəyi alternativ fəaliyyət sə-mərəliliyi göstəriciləri vardır. Hər bir fəaliyyət səmərəliliyi göstəricisi sistemini tətbiq edərkən daxili auditorlar müvafiq sahə təcrübəsinə malik olmalıdır. Yəni onlar işin incə məqamlarını daha yaxşı bilməlidirlər.

NƏTİCƏ

Daxili auditin səmərəliliyinin ölçülməsi, daxili audit fəaliyyətinin daxili auditorların (daxili audit xidməti təminatçıların), müştərilərin (idarə heyəti, audit komitəsi, yüksək me-necment kimi) və digər maraqlı tərəflərin nöqtəyi-nəzərindən keçirildiyi üçün əhəmiyyət kəsb

Audit 3 (2020), Cild 29, səh. 19-26.
Audit 3 (2020), Vol. 29, pp. 19-26.

edən vacib bir fəaliyyətdir.

Əsas fəaliyyət səmərəliliyi göstəriciləri vasitəsilə təşkilatın fəaliyyət səmərəliliyinin davamlı ölçülməsi, bu gün şirkətlərin istifadə etdiyi yeni bir anlayışdır. KPI, şirkətə işlərində nə qədər müvəffəq olduqlarını sübut etməyə kömək edən maliyyə və qeyri-maliyyə göstəriciləridir. Fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsi formulu üçün effektiv və səmərəli sistemin zəruri şərtlərindən biri əvvəllər standartlaşdırılmış proseslər ilə əlaqələndirilməsidir. KPI fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsi rəhbərlik tərəfindən rahat şəkildə izlənilə bilər. KPI fəaliyyət səmərəliliyinin ölçülməsinin əhəmiyyəti aşağıdakı bəyanatla da ifadə edilə bilər: "KPI keçmişdə fəaliyyət səmərəliliyinin harada olduğunu, indi harda olduğunu və gələcəkdə fəaliyyət səmərəliliyinin harada olacağını söyləyir" (Smith, 2001).

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Pesalj, B. (2006) Enterprise performance measuring, Traditional and Nowadays concepts, Faculty of Economy, Belgrade, 15-16.
2. Radojevic, Z., Stefanovic, I, Velimirovic, D. (2009) Process approach as a basis for BSC implementation and improving of organizational performance, Management 52, Faculty of Organizational Science – Belgrade.
3. Summers, D. (2005) Quality Management, Pearson Education, London.
4. Visscher, A. (2001). Public school performance indicators: Problems and recommendations. Studies in Educational Evaluation, 27(3), 199-214.
5. Dumitrescu D., Bobițan N., Costuleanu C., (2014), Measuring Internal Audit Performance (KPIs), "Ovidius" University Annals, Economic Sciences Series, Volume XIV, Issue 1 /2014.
6. Vladimirovna E. (2015), Key Performance Indicators (KPI) System in Education, Asian Social Science; Vol. 11, No. 8; 2015 ISSN 1911-2017 E-ISSN 1911-2025 Published by Canadian Center of Science and Education.
7. Parmenter D. (2015), Key Performance Indicators, Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey. The Second Edition was published by John Wiley & Sons, Inc. in 2010. Published simultaneously in Canada.
8. Velimirović D., Velimirović M., Stanković R. (2010), Role and importance of key performance indicators measurement, Serbian Journal of Management 6 (1) (2011) 63-72.
9. The Institute of Internal Auditors, Professional Practices Framework (The International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing), October 2012
10. Group Internal Audit - Potential Key Performance Areas - Ernst & Young LLP, January, 2003 http://www.oag.ab.ca/webfiles/other/Examination_IAD.pdf

*Джаббаров Аятулла Сувахил оглы,
доктор философии по экономике,
Бакинский Университет Бизнеса,
Адрес: ул. Г.Зардаби 88а, AZ 1122, Баку, Азербайджан,
E-mail: ayatulla.cabbarov@gmail.com;
Адилли Абдуллах Назим оглы,
докторант,
Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC)
Адрес: ул. Истиглалийят 6, AZ 1001, Баку, Азербайджан,
E-mail: adilli2018a@gmail.com
© Джаббаров А.С., Адилли А.Н., 2020*

ИЗМЕРЕНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВО ВНУТРЕННЕЙ АУДИТОРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Р Е З Ю М Е

Цель исследования - представить наиболее важную методологию оценки деятельности внутреннего аудита, предоставить необходимые знания о KPI и практические примеры для оценки научно-педагогической деятельности преподавателя вуза с применением KPI. Внутренний аудит отвечает перед акционерами за управление рисками компании, внутренний контроль, отчетность по процессам управления и повышение стоимости бизнеса компании в целом.

Методология исследования - системный и комплексный подход к изучаемой проблеме, а также методы сравнительного анализа, обобщения и оценки показателей эффективности в современных образовательных учреждениях.

Практическая значимость исследования - эффективность внутреннего аудита оценивается с помощью некоторых ключевых показателей эффективности (KPI), предназначенных для демонстрации выполнения его функций. Эти индикаторы, которые определяют заранее определенные долгосрочные цели, состоят из финансовых и нефинансовых индикаторов, которые компании используют для оценки своей успешности в своей деятельности и повышения своей эффективности. Изучение опыта успешных компаний на международных рынках показывает, что важно правильно выбрать индикаторы (KPI), которые будут использоваться для оценки результатов деятельности компании.

Результаты исследования - ключевые показатели эффективности помогают компаниям доказать, насколько они успешны. Менеджмент может легко контролировать показатели эффективности. Таким образом, измеряя эффективность операций, предприятия получают более высокую прибыль за счет более эффективного использования своих ресурсов.

Оригинальность и научная новизна исследования - в целом, в нынешних условиях глобальной конкуренции организация процесса требует ориентации на клиента и необходимой гибкости. Это, в свою очередь, делает ключевые показатели эффективности необходимыми для измерения эффективности или производительности системы. Применены критерии оценки эффективности деятельности образовательных учреждений. Применение этих критериев создаст благоприятные условия для измерения эффективности преподавательского состава и, в конечном итоге, для повышения качества образования.

Ключевые слова: внутренний аудит, ключевые показатели эффективности (KPI-ключевой показатель эффективности), эффективность внутреннего аудита, сбалансированная система показателей.

Ayatulla Suvahil Jabbarov,
Ph.D. (Econ.),
Baku Business University,
Address: H.Zardabi 88a, AZ 1122, Baku, Azerbaijan
E-mail: ayatulla.cabbarov@gmail.com;
Abdullah Nazim Adilli,
Ph.D. Student,
Azerbaijan State Economic University (UNEC)
Address: Istiglaliyyat str. 6, AZ 1001, Baku, Azerbaijan
E-mail: adilli2018a@gmail.com
© A.S.Jabbarov, A.N.Adilli, 2020

MEASUREMENT OF EFFICIENCY IN INTERNAL AUDIT ACTIVITY

ABSTRACT

The purpose of the research - is to provide the most important methodology for evaluating internal audit activity, to provide the necessary knowledge about KPI and practical examples for evaluating the scientific and pedagogical activity of a University teacher by applying KPI. Internal audit is responsible to shareholders for managing the company's risks, internal control, reporting on management processes and increasing the value of the company's business as a whole.

The methodology of the research - a systematic and comprehensive approach to the problem under study, as well as methods for comparative analysis, generalization and evaluation of performance indicators in modern educational institutions.

The practical importance of the research - the effectiveness of the internal audit is assessed by some key performance indicators (KPIs) designed to demonstrate the performance of its functions. These indicators, which define pre-defined long-term goals, consist of financial and non-financial indicators that companies use to assess how successful they are in their operations and to increase their efficiency. A study of the experience of companies that are successful in international markets suggests that it is important to choose the right indicators (KPIs) to be used to assess a company's performance.

The results of the research - key performance indicators help businesses to prove how successful they are. Measurement of performance can be easily monitored by management. And thus, by measuring the efficiency of operations, enterprises get higher profits by using their resources more efficiently.

The originality and scientific novelty of the research - in general, in the current context of global competition, the organization of the process requires customer orientation and the necessary flexibility. It makes KPIs necessary measure system efficiency or performance. Criteria for measuring the effectiveness of activities in educational institutions have been applied. The application of these criteria will create favorable conditions for measuring the effectiveness of the teaching staff and, ultimately, for improving the quality of education.

Keywords: internal audit, key performance indicators, balanced scorecard, the performance of the internal audit

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur:
07.08.2020

Təkrar işləməyə göndərilmişdir:
17.08.2020

Çapa qəbul olunmuşdur: 26.08.2020

Дата поступления статьи в редакцию: 07.08.2020

Отправлено на повторную обработку: 17.08.2020

Принято к печати: 26.08.2020

The date of the admission of the article to the editorial office: 07.08.2020

Send for reprocessing: 17.08.2020

Accepted for publication: 26.08.2020